

Uurige kooli saabumise teekondi.

Iga koolipäev algab ja lõpeb sadade, tuhandete, kümnete tuhandete väikeste reisidega. Millised on neil rännakutel avanevad vaated? Milline on rändaja meeleolu? Mida ta märkab? Mida ta naudib? Mida teeb samamoodi ja mida erinevalt võrreldes eelmiste või järgmiste reisidega?

Koolitee teemalise ülesande eesmärk on uurida kooli saabumise viise ja võimalusi. Loomulikult võib igaüks une pealt loetleda erinevaid transpordivahendeid, aga see oleks üsna igav kui ülesanne sellega lõppekski!

4b.1 Ajurünnak

Alustage näiteks ajurünnakuga. Ajurünnak on selline koosoleku või ühiselt mõtlemise vorm, kus käiakse välja igasuguseid teemaga seotud mõtteid. Eesmärk on luua vabalt ja loominguliselt mõtlemise õhustik – ühtki mõtet veel ei arvustata ega hinnata.

Küsimus on: kuidas uurida kooliteed ja õpilaste harjumusi sellel? Variante on mitmeid. Pange need näiteks tahvlile või paberile kirja (ja mõelge juurde ka siin nimetamata variante), koguge nii palju kui oskate, ja arutlege siis, millise teguviisi kasuks otsustada.

Kooliteed võib uurida näiteks nii:

- a) Koostage oma kooli või klassi kohta statistika. Kes kui kaugelt tuleb? Kes elab kõige kaugemal? Kes kõige lähemal? Milline on keskmine vahemaa, mida kooli tulles läbitakse? Milline on kõige levinum liikumisviis? Millised on haruldasemad?
- b) Tehke ühine eksperiment. Näiteks selline, kus iga õpilase ülesanne on ühel hommikul teistmoodi kooli tulla kui tavaliselt (valida uus liikumisviis või -tee). Kuidas teha kogemustest kokkuvõtte? Kas näiteks igaüks teeb oma teekonna jooksul ühe foto, mis tema kogemust edasi annab ja täiendab fotot lühikese pildiallkirjaga? Või kirjutab sellest luuletuse?
- c) Kandke klassi kooliteed kaardile. Millised tänavad, teed või suunad on kõige populaarsemad? Kus liigub kõige rohkem õpilasi? Kus kõige vähem? Millised on ametlikud teed? Millised mitteametlikud, isetekkinud? Miks on mõned teed ise tekkinud? Millised on kõige meeldivamad või mõnusamad teed / keskkonnad, mida läbida?
- d) Proovige lahendada teaduse üht keerulisemat küsimust: kuidas uurida midagi, mida ei saa numbrites mõõta? Kuidas võrrelda erinevate teekondade meeldivust? Kuidas määrata huvitavust? Mis üldse on peale kiiruse ja kauguse veel tähtis?

4b.2 Koguge andmed

Kui olete otsustanud, mida uurite, jääb üle ainult välja mõelda, kuidas, ja tegutsema asuda. Siin on omal kohal näiteks erinevad mobiilirakendused, mis loevad samme või salvestavad teekonna kaardile, mõõdavad distantsi, keskmist kiirust jmt. Loomulikult saab ka teistmoodi. Kuidas inimesed üldse enne arvuteid kaardi peal teekonna pikkust mõõtsid? Võib tutvustada "ajaloolist" niidi ja nõöpnõelte / knopkade tehnikat. Pildistage või filmige, joonistage kaarte, visandage vaated, . . .

Ülesande vastusena esitage kogutud info (statistika numbrites, muu info – nt rajad kaardil vmt – pildina jne). Ärge unustage lisamast ka paari lauset selgituseks. Miks uurisite just seda ja just niimoodi ning mida avastasite?

Mõned märkmed veel

1. Ülesande taustaks on tegelikult suur ja keeruline teema: linnatänavate ja liikumisruumi planeerimine nii, et kõik oleksid õnnelikud. Paljudes maailma linnades tehakse neid otsuseid veel väga autokeskselt ja tänavatest saab autode pärusmaa, kuhu inimesel niisama ajaveetmiseks asja ei ole. Teisalt on ka väga palju linnu, kus on probleemi märgatud ja luuakse mitmekesisist tänavaruumi ehk kohti, kus inimesed peale liikumise ka hea meelega aega veedavad. Väikelinnades ja maapiirkondades on need mured väiksemad, kuid sealgi mõjutab keskkond seda, mil viisil inimesed liiguvad. Ülesande eesmärk on näidata õpilastele, et igapäevane liikumisviis on otsus (kuigi kipub enamasti olema harjumus). Otsuseid saab aga ise teha ja hea keskkond saab näiteks loodussõbralikke otsuseid toetada, teha lihtsamaks ja loomulikumaks nende kasuks otsustamist.
2. Kui ilm on sobiv ja maad katab värsket lumi, on nutikas liikumisradu vaadelda mõnest ülemise korruse aknast – lume peal on tihti väga hästi näha, kust liigutakse rohkem, kus peaaegu üldse mitte, ning millised on isetekkelised rajad.

Hoogsat tegutsemist!

Temaatilisi videonäiteid:

Näide #1

Tour d'ÖÖ Tallinn XVI

<https://vimeo.com/76413791> (1,5 min)

Tour d'ÖÖ on suur ühine rattasõit, mis toob Tallinna (ja ka teiste Eesti linnade) tänavatele üheaegselt ennenägematul hulgal rattureid. Meeleolu on ülev, autod tõmbavad koomale ja igat masti ratturid vuhisevad kummide sahinaga läbi linna. Mõelda vaid, kui pooltki nii palju rattureid oleks igapäevane nähtus meie linnaruumis! Sündmuse kodulehel on veel palju videosid: <http://tallinnbicycleweek.ee/videod>

Näide #2

Painting Reality

Reaalsuse maalimine

<https://www.youtube.com/watch?v=N1AHBZybjW4> (1,5 min)

Üks paljudest Berliini mittemidagiütlevatest ristmikest. Rosenthaler Platz, avar asfaldiväli, kulunud teekattemärgistus, igast suunast saabuvad autod, kes otsivad ja ootavad kannatlikult edasipääsu. Kümnekond jalgratturit. 500 liitrit värvi (vesialusel, loodussõbralikku). Ratturid kummutavad värvi asfaldile ja kaovad kaadrist. Liiklus jätkub, paar tuhat sõidukit markeerib asfaldile oma sõidusuuna. Liiklusmaal.

Näide #3

Secret life of the cat: The science of tracking our pets

Kasside salaelu: lemmikloomade käikude jälgimine

<http://www.bbc.com/news/science-environment-22821639>
(artikkel on inglise keeles)

Seda kaarti õpilastele näidates võib sissejuhatuseks küsida nende arvamust, kelle teekond on kaardile märgitud. Kuigi vastus on lihtne, ei pruugi see niisama kaarti vaadates pähegi tulla. Aga tõepoolest, briti teadlased varustasid harilikud kodukassid jälgimisseadmetega, mis talletasid täpselt kõik nende käigud. Kuidas liigub kass linnaruumis? Mis talle tähtis on? Mille järgi oma suuna otsustab? Kui erinev võib olla tema maailmapilt inimese omast?

Näide #4

Epic Bus Ad from Denmark (taani keeles, inglisekeelsete subtiitritega)

<https://www.youtube.com/watch?v=75F3CSZcCFs> (1,5 min)

Teisest ülesandest tuttav näide, millele võib viidata (või seda vaadata kui veel pole vaadatud). Mõnikord on tõepoolest vaja inimestele meelde tuletada kõige tavalisemaid alternatiive, näiteks ühistransporti autosõidu kõrval. Huumorivõtmes bussireklaam on tore näide sellest, kuidas midagi väga igapäevast erakordsena esile tõsta.